

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LXV] MONDAY, DECEMBER 23, 2024 / PAUSHA 2, 1946

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IX

Gujarati translation of Bills, Acts and Notifications other than
those published in other parts.

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર, ૨૩મી ડિસેમ્બર, ૨૦૨૪

તારીખ: ૧૬મી ડિસેમ્બર, ૨૦૨૩ના ગુજરાત રાજપત્રમાં અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા જન્મ અને મરણ નોંધણી (સુધારા) અધિનિયમ,
૨૦૨૩ નો ગુજરાતી અનુવાદ આથી સર્વે લોકોની જાણ સારૂ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

આર. આર. સોલંકી,
સરકારના નાયબ સચિવ.

કાયદા અને ન્યાય મંત્રાલય

(વૈધાનિક વિભાગ)

નવી દિલ્હી, ૧૧મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૩/ શ્રાવણ ૨૦, ૧૯૪૫ (શક)

સંસદના નીચેના અધિનિયમને ૧૧મી ઓગસ્ટ, ૨૦૨૩ના રોજ રાષ્ટ્રપતિની અનુમતિ પ્રાપ્ત થઈ છે અને આથી સામાન્ય માહિતી માટે તેને પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે:-

જન્મ અને મરણ નોંધણી (સુધારા) અધિનિયમ ૨૦૨૩

સન ૨૦૨૩નો ૨૦મો

(૧૧મી ઓગસ્ટ, ૨૦૨૩)

જન્મ અને મરણ નોંધણી અધિનિયમ, ૧૯૬૯ વધુ સુધારવા બાબત અધિનિયમ.

સંસદ, ભારતના ગણરાજ્યના ચુંમોતેરમા વર્ષમાં નીચેનો અધિનિયમ કરે છે:-

૧. (૧) આ અધિનિયમ જન્મ અને મરણ નોંધણી (સુધારા) અધિનિયમ, ૨૦૨૩ કહેવાશે.
(૨) તે, કેન્દ્ર સરકાર, રાજ્યપત્રમાં જાહેરનામાથી નક્કી કરે તેવી તારીખે અમલમાં આવશે.
૨. સન ૧૯૬૯નો ૧૮મો. સમગ્ર જન્મ અને મરણ નોંધણી અધિનિયમ, ૧૯૬૯ (જેનો આમાં હવે પછી, “મુખ્ય અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં, “રજિસ્ટ્રાર જનરલ” એ શબ્દો જ્યાં જ્યાં આવે છે, ત્યાં તેના બદલે, “ભારતના રજિસ્ટ્રાર જનરલ” એ શબ્દો મૂકવા.
૩. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ (૨)માં, પેટા-કલમ (૧) માં,-
(૧) ખંડ (ક)ને, તે કલમના ખંડ (કખ) તરીકે ફરી નંબર આપવો અને આવી રીતે ફરી નંબર આપેલા ખંડ(કખ) પહેલાં, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-
 (ક) “આધાર નંબર” નો, આધાર (નાણાકીય અને બીજી સહાયકી (સબસિડી), લાભો અને સેવાઓનું લક્ષિત વિતરણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૬ની કલમ ૨-ના ખંડ (ક)માં તેનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે;
 (કક) “દત્તકગ્રહણ (સ્વીકાર કરવો)” નો, “કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫”ની કલમ-૨ ના ખંડ (૨) માં તેનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે;’;
 (૨) ખંડ (ખ)ને, તે કલમના ખંડ (ખક) તરીકે ફરી નંબર આપવો અને આવી રીતે ફરી નંબર આપેલા ખંડ (ખક) પહેલાં, નીચેનો ખંડ દાખલ કરવો:-
 ‘(ખ) “ડેટાબેઝ” એટલે ડેટાનો વ્યવસ્થિત સંગ્રહ કે જેનો સામાન્ય રીતે ઇલેક્ટ્રોનિક સ્વરૂપે કોમ્પ્યુટર નેટવર્કમાં સંગ્રહ કરવામાં આવે છે અને તેમાંથી તે મેળવવામાં આવે છે;’.
૪. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૩માં,-
(૧) હાંસિયાના શીર્ષકમાં, “રજિસ્ટ્રાર જનરલ, ભારત” એ શબ્દોને બદલે, “ભારતના રજિસ્ટ્રાર જનરલ” એ શબ્દો મૂકવા;
(૨) પેટા-કલમ (૧)માં, ગુજરાતી ભાષાંતરમાં સુધારો કરવાની જરૂરિયાત રહેતી નથી;
(૩) પેટા-કલમ (૩)માં, “જન્મ અને મરણની નોંધણી બાબતમાં, મુખ્ય રજિસ્ટ્રારોની પ્રવૃત્તિઓ સંકલિત કરી તેને એકસૂત્ર કરવા પગલાં લેશે અને સદરહુ રાજ્યક્ષેત્રમાં આ અધિનિયમના અમલ વિશે કેન્દ્ર સરકારને વાર્ષિક રિપોર્ટ સાદર કરશે” એ શબ્દોને બદલે, “જન્મ અને મરણની નોંધણી તથા નોંધાયેલા જન્મ અને મરણના ડેટાબેઝની બાબતમાં, મુખ્ય રજિસ્ટ્રારોની પ્રવૃત્તિઓ સંકલિત કરી

ટૂંકી સંજ્ઞા અને આરંભ.

અમુક શબ્દપ્રયોગોના સંદર્ભનું અર્થઘટન બીજા અમુક શબ્દપ્રયોગોથી કરવા

કલમ-૨નો સુધારો

કલમ-૩નો સુધારો

તેને એકસૂત્ર કરવા પગલાં લેશે અને સદરહુ રાજ્યક્ષેત્રમાં આ અધિનિયમના અમલ વિશે કેન્દ્ર સરકારને વાર્ષિક રિપોર્ટ સાદર કરશે” એ શબ્દો મૂકવા;

(૪) પેટા-કલમ ૩ પછી, નીચેની પેટા-કલમો દાખલ કરવી:-

“(૪) ભારતના રજિસ્ટ્રાર જનરલે નોંધાયેલા જન્મ અને મરણનો ડેટાબેઝ રાષ્ટ્રીય સ્તરે જાળવવો જોઈશે અને નોંધાયેલા જન્મ અને મરણની વિગતો આ ડેટાબેઝને પૂરી પાડવી એ મુખ્ય રજિસ્ટ્રારો અને રજિસ્ટ્રારો માટે ફરજિયાત રહેશે.

(૫) કલમ ૧૭ની પેટા-કલમ (૧)ના પરંતુકને અધીન રહીને અને કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વમંજૂરીથી, પેટા-કલમ (૪) હેઠળ જાળવવામાં આવેલ, નોંધાયેલા જન્મ અને મરણનો ડેટાબેઝ, વિનંતી કરવામાં આવ્યેથી, નીચે જણાવેલી બાબતો સંબંધિત ડેટાબેઝ, તૈયાર કરવા અથવા જાળવવાની કામગીરી કરતા સત્તામંડળોને ઉપલબ્ધ કરવો જોઈશે-

(ક) વસ્તી રજિસ્ટર;

(ખ) મતદાર યાદીઓ;

(ગ) આધાર નંબર;

(ઘ) રેશનકાર્ડ;

(ચ) પાસપોર્ટ;

(છ) ડ્રાઇવિંગ લાઇસન્સ;

(જ) મિલકત નોંધણી; અને

(ઝ) જાહેર કરવામાં આવે તેવો, રાષ્ટ્રીય સ્તરે (જાળવેલો) આવો અન્ય ડેટાબેઝ.

અને સત્તામંડળે, લેવામાં આવેલા પગલાંની જાણ, વખતોવખત જાહેર કરવામાં આવે તેવા સમયગાળાની અંદર, કેન્દ્ર સરકારને કરવી જોઈશે.

પરંતુ ખંડ (ખ)માંની મતદાર યાદીઓ સંબંધી ડેટાબેઝ તૈયાર કરવાની અને જાળવવાની કામગીરી, લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના કરવાની રહેશે.”.

સન ૧૯૫૦નો
૪૩મો.

કલમ-૪નો સુધારો

પ. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૪માં, પેટા-કલમ (૪) પછી, નીચેની પેટા-કલમો દાખલ કરવી:-

“(૫) મુખ્ય રજિસ્ટ્રારે જન્મ અથવા મરણની નોંધણી કરવા માટે પગલાં લેવાં જોઈશે અને નોંધાયેલા જન્મ અને મરણનો એકત્રિત કરેલો ડેટાબેઝ ભારતના રજિસ્ટ્રાર જનરલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યા મુજબના પોર્ટલનો ઉપયોગ કરીને રાજ્ય સ્તરે જાળવવો જોઈશે અને નોંધાયેલા જન્મ અને મરણની વિગતો, આવા ડેટાબેઝને પૂરી પાડવી રજિસ્ટ્રાર માટે ફરજિયાત રહેશે.

(૬) કલમ ૧૭ની પેટા-કલમ (૧)ના પરંતુકને અધીન રહીને તથા રાજ્ય સરકારની પૂર્વ મંજૂરીથી, પેટા-કલમ (૫) હેઠળ રાજ્ય સ્તરે જાળવવામાં આવેલો, નોંધાયેલા જન્મ અને મરણનો ડેટાબેઝ, વિનંતી કરવામાં આવ્યેથી, રાજ્ય સ્તરે અન્ય ડેટાબેઝ સંબંધી કાર્યવાહી કરતા સત્તામંડળને ઉપલબ્ધ કરી શકાશે અને તે સત્તામંડળે, વખતોવખત નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવે તેવી મુદતની અંદર, લેવામાં આવેલાં પગલાંની જાણ રાજ્ય સરકારને કરવી જોઈશે:

પરંતુ મતદાર યાદીઓ સંબંધી ડેટાબેઝ તૈયાર કરવાની અને જાળવવાની કામગીરી, લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા વિના કરવાની રહેશે.”.

સન ૧૯૫૦નો
૪૩મો.

કલમ ૭નો
સુધારો.

દ. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૭માં,-

(૧) પેટા-કલમ (૨) માં,-

(ક) “આ હેતુ માટે” એ શબ્દો પછી, “ઇલેક્ટ્રોનિકલી અથવા અન્યથા” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(ખ) “કલમ ૮ હેઠળ” એ શબ્દો અને આંકડા પછી, “પોતાની હકૂમતમાં થયેલા જન્મ અને મરણ સંબંધી” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(૨) પેટા-કલમ (૫) માં,-

(ક) “પેટા રજિસ્ટ્રારો નીમી શકશે” એ શબ્દોને બદલે, “પેટા રજિસ્ટ્રારો નીમી શકશે અને કોઈ આપત્તિ અથવા રોગચાળાના કિસ્સામાં, ખાસ પેટા રજિસ્ટ્રારો નીમી શકશે” એ શબ્દો મૂકવા;

(ખ) નીચેનું સ્પષ્ટીકરણ દાખલ કરવું:-

"સ્પષ્ટીકરણ.- આ પેટા-કલમના હેતુઓ માટે,-

સન ૨૦૦૫નો
પ્રતિબંધ.

(૧) “આપત્તિ” નો, “આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિનિયમ, ૨૦૦૫ની કલમ ૨-ના ખંડ (ઘ)માં તેનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે;

સન ૧૮૮૭નો
ઉચ્ચ.

(૨) “રોગચાળો” એટલે રોગચાળા અધિનિયમ, ૧૮૮૭માં ઉલ્લેખેલ રોગચાળો.’.

૭. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૮માં, પેટા-કલમ (૧)માં,-

કલમ ૮નો
સુધારો.

(૧) શરૂઆતના ભાગમાં,-

(ક) “મૌખિક અથવા લેખિત રીતે” એ શબ્દોને બદલે, “મૌખિક અથવા સહી સાથે લેખિતમાં” એ શબ્દો મૂકવા;

(ખ) “ઠરાવેલા નમૂનામાં દાખલ કરવાની” એ શબ્દો પછી, “જન્મના કિસ્સામાં, માતા-પિતા અને માહિતી આપનારનો આધાર નંબર, ઉપલબ્ધ હોય, તો તે સહિતની” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(૨) ખંડ (ક) માં “પુરુષ” શબ્દ કમી કરવો;

(૩) ખંડ (ક) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(કક) બિન-સંસ્થાગત દત્તકગ્રહણની બાબતમાં, દત્તક માતા પિતા;

(કખ) એકલ માતા/પિતા અથવા અવિવાહિત માતાની કુખેથી થયેલા બાળકના જન્મની બાબતમાં, તે માતા/પિતા;

(કગ) સરોગસી દ્વારા બાળકના જન્મની બાબતમાં, જૈવિક માતા/પિતા;”;

(૪) ખંડ (ઘ) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(ઘક) વિશેષિત દત્તક (સ્વીકાર) એજન્સી પાસેથી દત્તક લેવામાં આવેલ બાળકની બાબતમાં, તે વિશેષિત દત્તક એજન્સીનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ.

સન ૨૦૧૬નો
રજો.

સ્પષ્ટીકરણ: આ ખંડના હેતુઓ માટે, “વિશેષિત દત્તક (સ્વીકાર) એજન્સી” એ શબ્દપ્રયોગોનો, “કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ ૨ના ખંડ (૫૭)માં તેનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે;

(ઘખ) કોઈપણ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેતા અનાથ અથવા તજાવેલા બાળક અથવા સોંપવામાં આવેલા બાળકની બાબતમાં, તે બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી અથવા સંભાળ લેતી વ્યક્તિ.

સન ૨૦૧૬નો
રજો.

સ્પષ્ટીકરણ.- આ ખંડના હેતુઓ માટે, “તજાવેલું બાળક” અથવા “બાળ સંભાળ સંસ્થા” અથવા “અનાથ” અથવા “સોંપવામાં આવેલા બાળક” એ શબ્દપ્રયોગોનો, “કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ ૨-ના ખંડો (૧), (૨૧), (૪૨) અને (૬૦)માં, તેમના અનુક્રમે જે અર્થ કરવામાં આવ્યા છે તે જ અર્થ થશે.

(ઘગ) કોઈ સરોગસી ક્લિનિકમાં સરોગસી મારફત બાળકના થયેલા જન્મની બાબતમાં, તે સરોગસી ક્લિનિકનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ.

સ્પષ્ટીકરણ.- આ ખંડના હેતુઓ માટે, “સરોગસી” અને “સરોગસી ક્લિનિક” એ શબ્દપ્રયોગોનો, સરોગસી (નિયમન) અધિનિયમ, ૨૦૨૧ની કલમ ૨ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડો (વધ) અને (વચ)માં, તેમના અનુક્રમે જે અર્થ કરવામાં આવ્યા છે તે જ અર્થ થશે;”.

સન ૨૦૨૧નો
જાઓ.

કલમ ૧૦નો
સુધારો.

૮. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૦માં, પેટા-કલમો (૨) અને (૩)ને બદલે, નીચેની પેટા-કલમો મૂકવી:-

“(૨) વિશેષ સારવાર અથવા સામાન્ય સારવાર પૂરી પાડતી કોઈપણ તબીબી સંસ્થામાં મરણ થાય, ત્યારે આવી દરેક સંસ્થાએ, માલિકીને લક્ષમાં લીધા વિના, તે વ્યક્તિની તાજેતરની બીમારીમાં તેની સારવાર કરનાર તબીબી વ્યવસાયીની સહીવાળું, તેની માંદગીનો કોઈ ઇતિહાસ હોય, તો તે સહિત તેનાં મરણના કારણનું પ્રમાણપત્ર રજિસ્ટ્રારને, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં, વિનામૂલ્યે પૂરું પાડવું જોઈશે અને આવા પ્રમાણપત્રની એક નકલ તેના સૌથી નજીકના સંબંધીને પૂરી પાડવી જોઈશે.

(૩) તબીબી સંસ્થા સિવાયના કોઈ સ્થળે કોઈ વ્યક્તિનું મરણ થાય અને આવી વ્યક્તિની તાજેતરની માંદગી દરમિયાન તેની કોઈ તબીબી વ્યવસાયીએ સંભાળ લીધી હોય તેવી ઘટનામાં, આવા તબીબી વ્યવસાયીએ, તે વ્યક્તિનું મરણ થયા પછી તરત જ, તેની માંદગીનો કોઈ ઇતિહાસ હોય, તો તે સહિત તેના મરણના કારણનું પ્રમાણપત્ર, આ અધિનિયમ હેઠળ જેને મૃત્યુ અંગેની જાણ કરવી જરૂરી હોય તે વ્યક્તિને, ઠરાવવામાં આવે તેવા નમૂનામાં, વિનામૂલ્યે પૂરું પાડવું જોઈશે અને તે વ્યક્તિએ, પ્રમાણપત્ર મળ્યેથી, આ અધિનિયમ હેઠળ ફરમાવ્યા મુજબ, મરણની માહિતી આપતી વખતે રજિસ્ટ્રારને તે (પ્રમાણપત્ર) આપવું જોઈશે.”.

કલમ ૧૧નો
સુધારો.

૮. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૧માં, “રહેઠાણનું સ્થળ અને તેની વિગતો, આ માટે રાખેલા રજિસ્ટરમાં લખવા જોઈશે અને તે લખી શકતો ન હોય તો” એ શબ્દોને બદલે, “રહેઠાણનું સ્થળ અને તેની વિગતો, આ માટે રાખેલા રજિસ્ટરમાં લખવા જોઈશે અને તેના પર તેની સહી કરવી જોઈશે અને તે લખી શકતો ન હોય તો” એ શબ્દો મૂકવા.

કલમ ૧૨ને બદલે
નવી કલમ મૂકવા
બાબત.

૧૦. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૨ને બદલે, નીચેની કલમ મૂકવી:-

જન્મ અથવા
મરણની નોંધણીનું
પ્રમાણપત્ર.

“૧૨. જન્મ અથવા મરણની નોંધણી પૂરી થાય કે તરત જ, પરંતુ સાત દિવસ કરતાં મોડું નહિ, તે રીતે, રજિસ્ટ્રારે, કલમ ૮ અથવા કલમ ૯ હેઠળ માહિતી આપનાર વ્યક્તિને, આવા જન્મ અથવા મરણને લગતા રજિસ્ટરમાંથી ઉતારવામાં આવેલું પ્રમાણપત્ર, ઇલેક્ટ્રોનિકલી અથવા અન્યથા, તેમની સહીથી, ઠરાવવામાં આવે એવા નમૂનામાં અને એવી રીતે વિનામૂલ્યે આપવું જોઈશે.”.

કલમ ૧૩નો
સુધારો.

૧૧. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૩માં, પેટા-કલમો (૨) અને (૩)ને બદલે, નીચેની પેટા-કલમો મૂકવી:-

“(૨) એવા કોઈ જન્મ અથવા મરણ કે જેની વિલંબિત માહિતી રજિસ્ટ્રારને ત્રીસ દિવસ પછી પરંતુ તે ઘટના બન્યાના એક વર્ષની અંદર આપવામાં આવે, તેની નોંધણી જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર અથવા ઠરાવવામાં આવે એવા અન્ય સત્તામંડળની લેખિત મંજૂરીથી જ એવી ફીની ચુકવણી કરવામાં આવ્યેથી અને એવા નમૂનામાં અને એવી રીતે સ્વ-પ્રમાણિત કરેલ દસ્તાવેજ રજૂ કર્યેથી જ કરવી જોઈશે.

(૩) એવા કોઈ જન્મ અથવા મરણ કે જેની વિલંબિત માહિતી તે ઘટના બન્યાના એક વર્ષ પછી રજિસ્ટ્રારને આપવામાં આવે, તો તેની નોંધણી, તે જન્મ અથવા મરણના ખરાપણાની ખરાઈ કર્યા બાદ અને ઠરાવવામાં આવે એવી ફીની ચુકવણી કર્યેથી, તે જન્મ અથવા મરણ જ્યાં થયું હોય તે વિસ્તારની હકૂમત ધરાવતા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવેલ એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા હુકમ કરવામાં આવ્યેથી જ કરવી જોઈશે.

સ્પષ્ટીકરણ.- આ પેટા-કલમના હેતુઓ માટે, “એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ” એ શબ્દપ્રયોગ એટલે ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની કલમ ૨૦ની પેટા- કલમ (૧) હેઠળ નીમવામાં આવેલા એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ.’.

સન ૧૯૭૪નો
૨જો.

કલમ ૧૬નો
સુધારો.

૧૨. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૬માં, પેટા-કલમ (૧)માં, “જન્મ-મરણનું એક રજિસ્ટર” એ શબ્દો પછી, “ઇલેક્ટ્રોનિકલી અથવા અન્યથા” એ શબ્દો દાખલ કરવા.

૧૩. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૭માં,-

કલમ ૧૭નો
સુધારો.

(૧) પેટા-કલમ (૧) માં, ખંડ (ખ)ને બદલે, નીચેનો ખંડ મૂકવો:-

“(ખ) એવા રજિસ્ટરમાંથી જન્મ અથવા મરણ સંબંધી પ્રમાણપત્ર ઇલેક્ટ્રોનિક અથવા અન્યથા મેળવી શકશે અને ઠરાવવામાં આવે એવા નમૂનામાં અને એવી રીતે આપી શકશે:

પરંતુ કોઈપણ વ્યક્તિને મરણ સંબંધી આપવામાં આવેલ કોઈપણ પ્રમાણપત્રમાં, રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવેલ મરણના કારણ અંગેની વિગતો જાહેર કરી શકાશે નહીં.”;

(૨) પેટા-કલમ (૨) માં, બે જગ્યાએ આવતા “ઉતારાઓ” એ શબ્દને બદલે, “પ્રમાણપત્રો” એ શબ્દ અને એક જગ્યાએ આવતા “ઉતારા” એ શબ્દને બદલે, “પ્રમાણપત્ર” એ શબ્દ મૂકવો;

(૩) પેટા-કલમ (૨) પછી, નીચેની પેટા-કલમ દાખલ કરવી:-

“(૩) તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં ગમે તે મજકૂર હોય તેમ છતાં, કલમ ૧૨ની પેટા-કલમ (૨)માં ઉલ્લેખેલ પ્રમાણપત્રનો ઉપયોગ, નીચેના હેતુઓ માટે, જન્મ અને મરણ નોંધણી (સુધારા) અધિનિયમ ૨૦૨૩ના આરંભની તારીખે અને તે પછી જેનો જન્મ થયો હોય તેવી વ્યક્તિની જન્મની તારીખ અને સ્થળ પુરવાર કરવા માટે કરી શકાશે-

(ક) કોઈ શૈક્ષણિક સંસ્થામાં પ્રવેશ;

(ખ) ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ કાઢી આપવા;

(ગ) મતદાર યાદી તૈયાર કરવા;

(ઘ) લગ્નની નોંધણી;

(ચ) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા સ્થાનિક સંસ્થા અથવા જાહેર ક્ષેત્રના ઉપક્રમ અથવા કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર હેઠળની કોઈ વૈધાનિક અથવા સ્વાયત્ત સંસ્થામાં કોઈ જગ્યા ઉપર નિમણૂક;

(છ) પાસપોર્ટ કાઢી આપવા;

(જ) આધાર નંબર કાઢી આપવા; અને

(ઝ) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે એવો અન્ય કોઈ હેતુ.”.

૧૪. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૧૮માં, “જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર” એ શબ્દોને બદલે, “મુખ્ય રજિસ્ટ્રાર સામાન્ય અથવા પાસ હુકમમાં” એ શબ્દો મૂકવા.

કલમ ૧૮નો
સુધારો.

૧૫. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૩માં,-

કલમ ૨૩નો
સુધારો.

(ક) પેટા-કલમ (૧) માં, -

(૧) શરૂઆતના ભાગમાં, “કોઈ વ્યક્તિ” એ શબ્દોને બદલે, “પેટા-કલમ (૧ક)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી વ્યક્તિ સિવાયની કોઈ વ્યક્તિ” એ શબ્દો, કૌંસ, આંકડા અને અક્ષર મૂકવા;

(૨) ખંડ (ગ)માં, “અંગૂઠાની નિશાની” એ શબ્દો પછી, “અથવા યથાપ્રસંગ, સહી” એ શબ્દો દાખલ કરવા;

(૩) લાંબી લીટીમાં, “પચાસ રૂપિયા” એ શબ્દોને બદલે, “બસો પચાસ રૂપિયા” એ શબ્દો મૂકવા;

(ખ) પેટા-કલમ (૧) પછી, નીચેની પેટા-કલમ દાખલ કરવી:-

“(૧ક) કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડો ખંડ (ખ), (ગ), (ઘ), (ઘક), (ઘખ), (ઘગ) અને (ચ)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ,-

(ક) જે માહિતી આપવાની તેની ફરજ હોય તેવી કોઈ માહિતી વાજબી કારણ વિના ન આપે; અથવા

(ખ) જન્મ અને મરણના કોઈ રજિસ્ટરમાં દાખલ કરવા માટે જે જાણવી અને નોંધવી જરૂરી હોય તેવી કોઈપણ વિગતો અંગે એવી કોઈ માહિતી આપે અથવા અપાવે જે ખોટી હોવાનું તે જાણતી અથવા માનતી હોય; અથવા

(ગ) કલમ ૧૧ હેઠળ ફરમાવ્યા પ્રમાણે, રજિસ્ટરમાં તેનું નામ, વિગતો અને રહેઠાણનું સ્થળ લખવાની અથવા અંગૂઠાની નિશાની કે સહી કરવાની ના પાડે, તો તે,

દરેક જન્મ અથવા મરણના સંબંધમાં, રૂપિયા એક હજાર સુધીના દંડની શિક્ષાને પાત્ર થશે.”;

(ગ) પેટા-કલમ (૨) માં,-

(૧) “કોઈ જન્મ અથવા મરણ નોંધવામાં” એ શબ્દોને બદલે, “પોતાના હકૂમતક્ષેત્રમાં થયેલા કોઈ જન્મ અથવા મરણ નોંધવામાં અથવા કલમ ૧૨ હેઠળ માહિતી આપનારને પ્રમાણપત્ર આપવામાં” એ શબ્દો અને આંકડા મૂકવા;

(૨) “પચાસ રૂપિયા” એ શબ્દોને બદલે, “બસો પચાસ રૂપિયા” એ શબ્દો મૂકવા;

(ઘ) પેટા-કલમ (૩)ને બદલે, નીચેની પેટા-કલમ મૂકવી:-

“(૩) કોઈ વ્યક્તિ કલમ ૧૦ની પેટા-કલમ (૨) અથવા પેટા-કલમ (૩) હેઠળ ફરમાવ્યા પ્રમાણે, પ્રમાણપત્ર આપવામાં અથવા કાઢી આપવામાં ઉપેક્ષા કરે અથવા તે આપવાની ના પાડે અથવા કોઈ વ્યક્તિ રજિસ્ટ્રારને આવું પ્રમાણપત્ર મોકલવામાં ઉપેક્ષા કરે અથવા મોકલવાનો ઈનકાર કરે, તો તે પચાસ રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષાને પાત્ર થશે.”;

(ચ) પેટા-કલમ (૪)માં,-

(૧) “કોઈ વ્યક્તિ” એ શબ્દોને બદલે, “પેટા-કલમ (૧૬)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી વ્યક્તિ સિવાયની કોઈ વ્યક્તિ” એ શબ્દો, કૌંસ, આંકડા અને અક્ષર મૂકવા;

(૨) “દસ રૂપિયા” એ શબ્દોને બદલે, “બસો પચાસ રૂપિયા” એ શબ્દો મૂકવા;

(છ) પેટા-કલમ (૪) પછી, નીચેની પેટા-કલમ દાખલ કરવી:-

“(૪ક) પેટા કલમ (૧૬)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી કોઈ વ્યક્તિ, યોગ્ય કારણ વિના, આ અધિનિયમની એવી કોઈ જોગવાઈનો ભંગ કરે જેનો ભંગ કરવા બદલ આ કલમમાં કોઈ સજાની જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હોય, તો તે વ્યક્તિ, દરેક જન્મ અથવા મરણ માટે એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષાને પાત્ર થશે.”;

(જ) પેટા-કલમ (૫)માં, “ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૮૮૮માં” એ શબ્દો અને આંકડાને બદલે, “ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩માં” એ શબ્દો અને આંકડા મૂકવા.

સન ૧૮૮૮નો
૫-મો.

સન ૧૯૭૪નો
૨-જો.

કલમ ૨૪નો
સુધારો.

૧૬. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૪માં, પેટા-કલમ (૧)માં, “આ અધિનિયમ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી” એ શબ્દોથી શરૂ થતા અને “ પચાસ રૂપિયાની રકમ સ્વીકારી શકશે” એ શબ્દોથી પૂરા થતા ભાગને બદલે, નીચેનો મજકૂર મૂકવો:-

“આ અધિનિયમ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કર્યા પહેલાં કે પછી,-

(ક) કલમ ૨૩ની પેટા-કલમ (૧૬)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ વ્યક્તિ સિવાયની, જેણે આ અધિનિયમ હેઠળ ગુનો કર્યો હોય અથવા કર્યો હોવાની જેના ઉપર વાજબી શંકા હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી, આવા ગુનાની માંડવાળ કરવા બદલ વધુમાં વધુ બસો પચાસ રૂપિયાની રકમ સ્વીકારી શકશે;

(ખ) જેણે આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈ ગુનો કર્યો હોય અથવા કર્યો હોવાની જેના ઉપર વાજબી શંકા હોય તેવી, કલમ ૨૩ની પેટા-કલમ (૧ક)માં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ વ્યક્તિ પાસેથી, આવા ગુનાની માંડવાળ કરવા બદલ દરેક જન્મ અથવા મરણ માટે વધુમાં વધુ એક હજાર રૂપિયાની રકમ સ્વીકારી શકશે.”.

૧૭. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૫ પછી, નીચેની કલમ દાખલ કરવી:-

નવી કલમ ૨૫-ક
દાખલ કરવા
બાબત.

અપીલ. “૨૫-ક. (૧) કોઈ વ્યક્તિ, જે-

(૧) રજિસ્ટ્રારના કોઈ પગલા અથવા હુકમથી નારાજ હોય, તો તે જિલ્લા રજિસ્ટ્રારને; અથવા

(૨) જિલ્લા રજિસ્ટ્રારના કોઈ પગલા અથવા હુકમથી નારાજ હોય, તો તે મુખ્ય રજિસ્ટ્રારને,

આવાં પગલાની અથવા યથાપ્રસંગ, આવો હુકમ મળ્યાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની અંદર, ઠરાવવામાં આવે એવા નમૂનામાં અને એવી રીતે અપીલ કરી શકશે.

(૨) જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર અથવા યથાપ્રસંગ, મુખ્ય રજિસ્ટ્રારે, પેટા- કલમ (૧)માં ઉલ્લેખેલી અપીલ અંગે, આવી અપીલ દાખલ કર્યાની તારીખથી નેવું દિવસની મુદતની અંદર તે અપીલ અંગે નિર્ણય કરવો જોઈશે.

૧૮. મુખ્ય અધિનિયમની કલમ ૩૦માં, પેટા-કલમ (૨)માં,-

કલમ ૩૦નો
સુધારો.

(૧) ખંડો (ઘ), (ચ) અને (છ)ને બદલે, નીચેના ખંડો મૂકવા:-

“(ઘ) કલમ ૧૦ની પેટા-કલમો (૨) અને (૩) હેઠળ મરણના કારણના પ્રમાણપત્રના નમૂના બાબત;

(ચ) કલમ ૧૨ હેઠળ જે નમૂનામાં અને જે રીતે જન્મ અથવા મરણનું પ્રમાણપત્ર આપી શકાય તે નમૂના અને રીત બાબત;

(છ) કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ, જન્મ અથવા મરણની નોંધણીની પરવાનગી આપી શકે તે સત્તાધિકારી બાબત અને સ્વ-પ્રમાણિત કરેલ દસ્તાવેજના નમૂના અને તે રજૂ કરવાની રીત બાબત;”;

(૨) ખંડ (જ) પછી, નીચેના ખંડો દાખલ કરવા:-

“(જક) કલમ ૧૭ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (ખ) હેઠળ જે નમૂનામાં અને જે રીતે જન્મ અથવા મરણનું પ્રમાણપત્ર મેળવી શકાય તે નમૂના અને રીત બાબત;

(જખ) કલમ ૨૫-ક ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અપીલ કરવાની રીત અને તેના નમૂના બાબત;”;

(૩) ખંડ (ટ)માં, “ઉતારા” એ શબ્દને બદલે, “પ્રમાણપત્રો” એ શબ્દ મૂકવો.

ડૉ. રીટા વશિષ્ઠ,

ભારત સરકારના સચિવ.

